

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

КОВАЛЕНКО О. А.

*к. ф. н., професор кафедри суспільно-гуманітарних наук
Одеського державного аграрного університету
м. Одеса, Україна*

Багато іноземних громадян прагнуть здобути освіту у ЗВО України. Вишівське навчання розпочинається на підготовчих відділеннях (факультетах), де насамперед вивчається українська мова і загальноосвітні предмети, необхідні для подальшого вступу до ЗВО. Основне завдання викладачів добакалаврського етапу – сформувати у майбутніх здобувачів мовну та мовленнєву компетенції, необхідні для подальшого вивчення фахових дисциплін. Крім опанування матеріалом навчальних дисциплін, іноземцям потрібно навчитися вільно орієнтуватися в новій спільноті, вміння спілкуватися, важливо бути почутими. На цьому шляху виникають об'єктивні складнощі, які й вмотивовують особливості викладання української мови як іноземної.

Основною метою в навчанні української мови як іноземної є вивчення мови як засобу спілкування у процесі вдосконалення видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, аудіювання, письма. Комбінування мовних компетенцій має позитивний результат у процесі вивчення української мови іноземцями. Все побудовано таким чином, що формування умінь з мови підпорядковується законам розвитку мовлення; передбачає застосування інтерактивних методів та форм навчання, поєднання групової та індивідуальної форм організації навчального процесу. Саме «особливого значення набуває змістовий аспект мовлення, його вплив на партнера у спілкуванні, реалізація всіх основних функцій спілкування: пізнавальної, цілісно-орієнтаційної, регулятивної і конвенційної» (1).

Уміння систематизувати та узагальнювати підпорядковується інтересам розвитку мовлення, передбачає активізацію аналітичних здібностей здобувачів освіти. На початковому етапі вивчення української мови важливим є запам'ятовування значень слів, певних форм, повторювання фраз шляхом тривалих тренувань. У процесі вивчення граматики особлива увага приділяється засвоєнню форм (відмінюванню) іменників, прикметників, числівників, займенників і дієслівних форм, вивченню вживання прийменникових конструкцій. Важливо, що підбирається матеріал, який вони будуть використовувати для побудови найпростіших висловлювань. Метою стає реалізація комунікативних активностей в аудиторії. «Створення навчально-методичних матеріалів для вивчення української мови як іноземної передбачає застосування методу пояснення складних слів та конструкцій, методу тренування та контролю, урізноманітнення форм подання практичних завдань (завдання-тести, вправи, ігри), подання інформації у формі запитань-відповідей, словників, методичних вказівок, розроблення тестів для контролю загального рівня знань, умінь і навичок з української мови як іноземної»(3).

Більшість авторів усіх навчальних та методичних посібників звертають увагу на необхідність комунікативного підходу до навчання, оскільки основною метою стає залучення іноземних здобувачів до українського мовно-культурного середовища, а також подолання міжмовного бар'єру шляхом залучення до мовленнєвої практики на заняттях та в позааудиторний час.

У навчальному процесі за основу вибрано метод, який моделює умови природного способу вивчення української мови під час спілкування з носіями мови, створюючи пряму відповідність між лексичними, граматичними формами без допомоги рідної мови. Звичайно, є певні проблеми, з якими варто попрацювати:

- різнонаціональні групи слухачів (повна відсутність чи використання мови-посередника;
- попередній мовний досвід та індивідуальні особливості здобувача (вік, стать, рівень мовної підготовки);
- під час навчання в українських ЗВО зіштовхуються з труднощами адаптації до українського середовища;
- планують навчання далі в інших ЗВО (чи за іншими спеціальностями).

Опанування основ будь-якого фаху розпочинається із системи загальнонаукових знань та професійного мовлення, що сприятимуть ефективності навчання у ЗВО, а також оволодінні професійною діяльністю. «Тому іноземні слухачі повинні мати чималий лексичний запас фахової термінології, вміти логічно структурувати й передавати свої висловлювання. Основними факторами, які впливають на формування комунікативної компетентності, є професійна спрямованість та орієнтація на комунікативну культуру як на професійну цінність» (2)

Застосування інноваційних методологічних підходів, зокрема інтерактивних методів викладання та використання технічних засобів навчання (комп'ютерних і мультимедійних) для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів, дозволяє викладачам впроваджувати та вдосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу і рівень знань студентів. Зокрема мультимедійний підхід забезпечує комплексне навчання всіх основних видів мовленнєвої діяльності. Компетенція, досвід і креативне мислення стають інструментами, які допоможуть філологу в цій справі, а також вміння подолати такі бар'єри як психологічний і ментальний.

Важливим є те, що українською мовою сьогодні будуть викладатися всі предмети здобувачам державних ЗВО. Більша частина іноземців, які вирішили навчатись в українських закладах освіти, як правило, володіють однією з іноземних мов. Тому професійною вимогою на адресу кожного викладача має бути володіння щонайменше однією іноземною мовою. Це не тільки дозволить підвищити якість навчання, але і буде корисним для кращого особистого порозуміння зі слухачами, що, в свою чергу, полегшить непростий процес засвоєння матеріалу.

Перелік використаних джерел:

1. Бакум, З. П. Українська мова як іноземна: лінгводидактичні проблеми. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету, 2010.-С.226–232.
2. Ласкава Ю. В. ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: НОВІ ПІДХОДИ, ПРОБЛЕМИ// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019, № 43, т. 5.-С.88-90
3. Седойкіна Т.М.АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ// Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я, 2022.-С.680-684